

Het GMT pakt de handschoen op: 60% CO2 reductie in 2030!

21 december 2022

Het is bijna kerstreces en voor velen is dat de drukste tijd van het jaar. Toch veegden bijna 250 ambtenaren hun agenda leeg om op 14 december bijeen te komen in Pakhuis de Zwijger. De reden? Zij maken zich zorgen over het klimaat en willen actie. Het GMT voelde zich uitgedaagd door de initiatiefnemers en zo'n 1.200 ondertekenaars van de **'brandbrief'** en riep iedereen op te komen en mee te denken.

Het *Klimaatevent Duurzame stad en duurzame organisatie* werd een actiebijeenkomst waar het zinderde van de energie en de belofte gaf van een 'tipping point' in de organisatie. Was dit het begin van een "beschaafde revolutie" waartoe Jan Rotmans - een van de sprekers - opriep?

Een sfeerimpressie van het GMT Klimaatevent:

Energie in de zaal

Thea de Vries, stedelijk directeur Ruimte en Economie, trapt het programma af. Het was op haar initiatief dat deze bijeenkomst binnen twee weken is opgezet. Zij roemt de energie in de zaal en in de organisatie. Uit alle directies van de gemeentelijke organisatie zijn collega's aanwezig.

Het GMT pakt de handschoen op: 60% CO2 reductie in 2030!

Van WPI, Bestuursondersteuning, V&OR, BIA, R&D, Belastingen, GGD, PMB en noem maar op.

- “In de vorige gezondheids crisis heeft de GGD een hele grote rol gespeeld. Nu moeten we kijken wat we in deze gezondheids crisis kunnen doen.”
- “In de reactie die op de brandbrief kwam stond zo iets als: wij voeren slechts beleid uit. Maar als ambtelijk apparaat kunnen we ook richting geven aan het beleid.”
- “Ik ben hier als bewoner en moeder als twee kinderen. We kunnen meer. En we moeten meer.”
- “Er is een gedragsverandering nodig bij alle medewerkers. Daar kunnen we al P&O bij helpen.”
- “We zitten in een crisis, dan moeten we het ook als crisis aanpakken. Niet kijken naar wat we kunnen, maar naar wat er moet gebeuren.”

Brandbrief

De initiatiefnemers van de brandbrief bieden de 1.200 handtekeningen aan het GMT aan. Namens hen voert Anja Reimann het woord: “We hebben opgehaald welke belemmeringen collega’s ervaren om zich bezig te houden met verduurzaming. Nu zijn er pijnlijke, onorthodoxe keuzes nodig. Er moet meer, we moeten aan de slag!”

Peter reageert hier op: “Ik zie dit als een schop onder de kont voor het GMT. Wat kunnen wij nog meer doen om daadwerkelijk verandering te realiseren? Hoe kunnen we alle medewerkers activeren? Want het is mijn overtuiging en die van wethouder Pels dat de duurzaamheids transitie niet het onderwerp is van één directie of één wethouder. Maar van ons allemaal. Houd ons daarom scherp. Dat is soms lastig. We zijn ook heel druk met de zorgen en problemen van vandaag, die nú prioriteit hebben. Een pandemie, mensen die thuis zonder verwarming zitten enzovoorts. Maar we moeten als gemeente allebei doen.”

Probeer dingen, fouten maken mag

We zien in dat het anders moet. En weten ook best wat anders moet. Toch lukt het niet in het tempo dat we willen. Hoe kan dat? Hoogleraar transitiekunde en duurzaamheid Jan Rotmans geeft de zaal hier wat inzichten in. En ook in wat er dan nodig is om wél tot echte verandering te komen.

Jan: “Chaos is het woord van deze tijd. Chaos wordt gezien als de geboorte van een nieuw tijdperk: we nemen afscheid van wat was, en omarmen wat er komt. Dat betekent niet gaan polderen, maar radicaal anders denken. Vergis je niet, waarschuwt hij, miljoenen mensen zullen in hun bestaanszekerheid worden bedreigd. Je kunt als gemeente niet iedereen meer bedienen. Een kleine groep kan hierin het verschil maken. Die kleine groep zag ik hier net op het podium staan. Met 25% van de mensen zit je op het kantelpunt tot systematische verandering. Wijs niet naar het management. Het zit in ons eigen gedrag!”

Het GMT pakt de handschoen op: 60% CO2 reductie in 2030!

De illusie van machteloosheid

Wat betekent dit voor de gemeente Amsterdam? Jan: “Dit vraagt om een moderne organisatie: wendbaar, eenvoudig, horizontaal, een netwerkorganisatie. Werk samen met de burger, werk multidisciplinair. En durf risico’s te nemen.” Jan zijn oproep aan iedereen in de zaal: “Ga niet eindeloos praten in werkgroepjes, stuurgroepjes en klankbordgroepjes. Stop ermee! Werk ook niet vanuit een breed draagvlak, maar vanuit een smal en diep draagvlak.

[Er is grote behoefte aan activistische ambtenaren](#). Ambtenaren zijn vaak veel te braaf! Ook bij de gemeente Amsterdam is er angst om écht te veranderen. We houden onszelf gevangen in ons vermeende onvermogen. Stap uit die illusie van machteloosheid, probeer dingen, struikel, maar sta weer op. En vier successen! Vergis je niet, er zit meer leiderschap in deze zaal dan in menige bestuurskamer.”

Met deze oproep in het achterhoofd is het tijd om de denkkraft in de zaal aan het werk te zetten. In groepjes vullen de aanwezigen op iPads in welke maatregelen, ideeën en veranderingen zij zien om te verduurzamen.

Binnen 30 minuten rollen er bijna 300 ideeën over het scherm. Een hele kleine greep:

- Richt een gemeentelijke interdisciplinair “outbreak” management team op
- Huisvest niet directies maar ga opgavegericht huisvesten
- Voer true pricing in, breek bestaand inkoopcontracten open en voer een activistisch deelnemingenbeleid
- Stel een ombudsman van de toekomst in
- Maak de doelen concreet en laat ze terug komen in de prestatiecontracten van de directeuren

Overdracht van waakzaamheid

Aan Reint Jan Renes, gedragswetenschapper duurzaamheid, de schone taak om de bijeenkomst dusver samen te vatten. Reint Jan: “Hoe maken we van deze dag een echt kantelpunt? Vandaag is de overdracht van waakzaamheid. Ambtenaren zijn waakzaam geweest, hebben met de brandbrief een signaal aan het GMT gegeven. Dat betekent dat het GMT als leiding de verantwoordelijkheid pakt om op dit thema te sturen. Zij worden nu de voorlopers.

Met een nadrukkelijke boodschap voor leidinggevenden: “Kun of wil je als leidinggevende op duurzaamheid niet inspireren? Dan ben je geen leidinggevende meer voor deze tijd.

Het GMT pakt de handschoen op: 60% CO₂ reductie in 2030!

Claim tijd voor duurzaamheid

Voor het laatste deel voegen Jan Rotmans (Hoogleraar transitiekunde en duurzaamheid), Josja van de Veer (directeur Ruimte en Duurzaamheid), Zita Pels (wethouder Duurzaamheid, Energietransitie en Circulaire Economie) en Peter Teesink (gemeentesecretaris) zich bij Reint Jan Renes (gedragswetenschapper duurzaamheid) op het podium. Onder leiding van gespreksleider Natasja van den Berg (expert duurzaamheid en mondiale rechtvaardigheid) geven zij aan wat er volgens hen in 2023 moet gebeuren om de ambitie van 60% CO₂-reductie te behalen. Josja van der Veer: "Ik ga mij vol inzetten voor duurzaamheid en we gaan een klimaatbegroting maken die gelijk staat aan de financiële begroting."

Wethouder Pels benadrukte nog: "Duurzaamheid wordt een kerntaak van iedere directie. Ik zal dit ook zeker aangeven bij het college. Dat zal gaan schuren en wij moeten de veiligheid creëren om dit nieuwe werken te kunnen doen." Jan Rotmans vult haar aan: "Het gaat schuren. Het is nog niet gelukt omdat we het uit de weg gingen. Maar er is nog nooit een transitie gerealiseerd uit consensus." Thea de Vries: "Ik roep iedereen op in zijn of haar werk tijd te claimen voor duurzaamheid". "Mail mij persoonlijk als je geen ruimte krijgt", voegt wethouder Pels daaraan toe.

Thea: "Het is mooi dat we hier met z'n allen zijn. Het is nog mooier als we bij een volgende bijeenkomst met twee keer zoveel ambtenaren zijn. We moeten met zijn allen nu gaan doén, aan de slag. Het GMT wil helpen om obstakels weg te nemen. Ik hoop dat vandaag een aanzet is tot een beweging om vooral samen te werken om onze klimaatdoelen te bereiken."

"Ik voel een enorme verantwoordelijkheid om jullie te helpen ervoor te zorgen dat het makkelijker wordt. Daar wil ik mij hard voor maken. Help het GMT ook, wij weten echt niet altijd dat iets niet lukt en waarom iets niet lukt."

De energie was vanaf het begin voelbaar in de zaal. Het onderwerp maakt veel los bij mensen en dat is ook merkbaar in de afsluiting door Peter Teesink en Thea de Vries. Peter: "Ik heb drie dochters. En ik kan wakker liggen als ik denk aan hun toekomst. Ik voel me verantwoordelijk in de organisatie maar ook persoonlijk. En ik weet het soms ook niet, maar ik voel die verantwoordelijkheid."

Thea sluit af met een mooi vooruitzicht voor 2023: "Er is een systeemverandering nodig. Bring it on! We gaan niet alleen praten, maar doen!"

In 2023 wordt een volgende klimaatevent georganiseerd. Collega's hebben zich al aangemeld om dit te organiseren. Meer informatie over het volgende klimaatevent wordt in januari gedeeld.

Het GMT pakt de handschoen op: 60% CO2 reductie in 2030!

Terugkijken

Bekijk hier de video van de [Activistische Ambtenaar 3.0](#) speech van Jan Rotmans:

Het Klimaatevent Duurzame stad en duurzame organisatie werd een actiebijeenkomst waar het zinderde van de energie en de belofte gaf van een 'tipping point' in de organisatie. Is dit het begin van een "beschaafde revolutie" waartoe Jan Rotmans opriep?

00:00 Jan Rotmans intro	11:10 Morele crisis
01:22 Chaos	11:53 Crises zijn een zegen
04:10 Polycrisis en geitenpaadjes	13:29 Transitie
05:30 Rode Kruis en Artsen zonder Grenzen in Nederland	18:25 Wat betekent dat voor gemeente Amsterdam?
06:05 Bestaanszekerheid onder druk	21:36 Ambtenaren 3.0
07:19 Vergelijking met de 19e eeuw	26:36 Activistische ambtenaren
09:23 Semi-permanente crisis	27:30 Stap uit de illusie van machteloosheid
10:50 Disbalans tussen mens en natuur	32:44 De man /vrouw in de arena

Maak jij je net als wij grote zorgen over de gevolgen van klimaatverandering en verlies van biodiversiteit en ben je ambtenaar? Meld je dan vandaag nog aan bij [XR Ambtenaren](#).
Meer informatie: <https://klimaatcoalitie.org/xr-ambtenaren>